שלש על שלש חוצצות פחות משלש אין חוצצות והיינו דרבא אמר רב חסדא, לימא פליגא דרב יהודה בריה דרבי חייא? שאני צלצול קטן דחשיב. ולרבי יוחנן אדאשמעינן גמי לישמעינן צלצול קטן (א) מילתא אגב אורחיה קמ"ל דגמי מסי: **מתני'** *בוזקין מלח על גבי כבש בשביל שלא יחליקו וממלאין *מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת, ומבאר הקר ביום טוב: **גמ'** רמי ליה רב איקא מפשרוניא לרבא תנן בוזקין מלח על גבי הכבש בשביל שלא יחליקו במקדש אין במדינה לא ורמינהי חצר שנתקלקלה במימי גשמים מביא תבן ומרדה בה שאני תבן דלא מבטיל ליה, א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי האי מלח ה"ד: *אי דמבטליה, קא מוסיף אבנין (וכתיב °הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל) ואי דלא קא מבטליה, קא הויא חציצה? בהולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא, ולא והא כתיב °והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה *ואמר מר זו הולכת אברים לכבש: אלא אימא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא. דרש רבא חצר שנתקלקלה במימי גשמים מביא תבן ומרדה בה, אמר ליה רב פפא לרבא והתניא כשהוא מרדה אינו מרדה לא בסל ולא בקופה אלא בשולי קופה הדר אוקים רבא אמורא עליה ודרש *דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי ברם כך אמרו משום רבי *אליעזר וכשהוא מרדה אינו מרדה לא בסל ולא בקופה אלא בשולי קופה: ממלאין מבור הגולה: עולא איקלע לבי רב מנשה, אתא ההוא גברא טרף אבבא, אמר מאן *האי ליתחל גופיה דקא מחיל ליה לשבתא, א"ל *רבה לא אסרו אלא קול של שיר, איתיביה אביי מעלין בדיופי ומטיפין *מיארק לחולה בשבת לחולה אין לבריא לא ה"ד לאו דנים וקא בעי דליתער ש"מ אולודי קלא אסיר לא, דתיר וקא בעי דלינים דמשתמע כי קלא דזמזומי איתיביה המשמר פירותיו מפני העופות, ודלעיו מפני החיה, משמר כדרכו בשבת ובלבד שלא יספק ולא יטפח ולא ירקד כדרך *שהן עושין בחול מאי טעמא לאו דקמוליד קלא וכל אולודי קלא אסיר? אמר רב אחא בר יעקב גזירה שמא יטול צרור, ואלא הא דאמר רב יהודה נשים המשחקות באגוזים אסור מאי טעמא לאו דקא מוליד קלא וכל אולודי קלא אסיר? לא, דלמא אתי לאשויי גומות דאי לא תימא הכי הא דאמר רב יהודה נשים משחקות בתפוחים אסור התם מאי אולודי קלא איכא אלא דילמא אתי לאשויי גומות תנן ממלאין מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת במקדש אין, במדינה לא, מאי טעמא לאו משום דאולודי קלא ואסיר? לא, גזירה שמא ימלא לגינתו ולחורבתו, אמימר שרא למימלא בגילגלא במחוזא אמר מאי טעמא גזרו רבנן שמא ימלא לגינתו ולחורבתו, הכא לא גינה איכא ולא חורבה איכא, כיון דקא חזא דקא

תרו

דה"א כח

ויקרא א

שלש על שלש חוצצות · ומשום יתור בגדים דרבא אדרב יהודה בריה דרבי חייא דחשיב צלצול קטן יתור בגדים: **שאני צלצול דחשיב** · ואיכא למימר דמודה בה רבא אבל רבי יוחנן פליג עליה דהא עלה קאי ופליג: **ולרבי יוחנן** · דאמר צלצול נמי שרי: **לישמעינן** · תנא דמתניתין צלצול קטן דלא חייץ וכ"ש גמי: **דגמי מסי** · משום שבת איצטריך למתני גמי דאף על גב דמסי שרי במקדש: **מתני' בוזקין מלח** · מפזרין ומכתתין על הכבש מפני שחלק הוא וכשהגשמים טפלין עליו הוא מחליק · בוזקין לשון כיתות כדאמר בפרק ב' דיומא (דף כב:) ממאי דהאי ויפקדם בבזק מידי דמיבזק הוא ועוד כמראה הבזק מפרש בחגיגה (דף יג:) כאור היוצא בין החרסים שצורפין בהן זהב והם נקובים וסדוקים והאור היוצא בנקב יש בו כמראה ירקרק או אדמדם: **וממלאין מבור הגדול כו'** · כך שמו ושניהם בלשכת העזרה: **בגלגל** · מוריי"ן בלע"ז אבל במדינה לא, טעמא מפרש בגמרא משום שמא ימלא לגינתו ולחורבתו: **ומבאר הקר** · בי"ט · ולא בשבת ובגמרא מפרש מאי ניהו: **גמ' מפשרוניא** · מקום: **ומרדה בה** · שוטח בה: **דלא מבטל ליה** · וליכא משום אשויי גומות דמלאכה הוא בשבת דהוי כבנין, דמידי דחזי למאכל בהמה או לטיט החומות לא מבטיל ליה התם, אבל מלח משנדרס ברגל לא חזי ומסתמא מבטיל ליה ובמדינה אסור: **קא מוסיף אבנין** · ואפילו בחול אסור להוסיף על המזבח דכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל שהבנין נמסר לדוד על ידי הנביאים שלא להוסיף ושלא לגרוע ואית דנקטי ליה משום שבת ולא היא דהא בכסוי הדם בשחיטת חולין (חולין פח:) דאיירי בחול הכי נמי פרכינן: **הא קא הוי חציצה** · בין רגליהם לכבש ואליבא כי האי גוונא פסולה דתנן בשחיטת קדשים (זבחים טו:) כל הזבחים שקבל דמן זר ואונן וערל יושב ועומד על גבי כלי על גבי רגל בהמה וע"ג רגל חבירו פסול והתם יליף טעמא: **בהולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא** · לעולם לא מבטל ליה אלא לאחר דריסה מולחין ממנו עולות קדשים ודקשיא לך הא הוי חציצה לא תקשה דהא דקתני בוזקין מלח בהולכת אברים לכבש קאמר דלאו עבודה דקא ס"ד השתא דכיון דכל הכפרה תלויה בדם אע"ג דהקטר חלבים הוה עבודה, הולכה דידהו מיהא לא חשיב: **והקריב את הכל** · רישא דקרא והקרב והכרעים ירחץ במים אלמא באברים קמשתעי קרא ומדבעי כהונה שמע מינה עבודה היא: **ומרדה בה** · לדרוס עליה: **לא בסל ולא בקופה** · כדרך חול: **שולי הקופה** · שנשתברה ונשארו השולים: **טרף אבבא** · הקיש על הדלת באגרופו והשמיע קול: **דקא מחיל שבת** · דקסבר כל אולודי קלא אסיר: **בקול של שיר** · הנשמע כעין שיר בנעימה ובנחת: **מעלין בדיופי** · מעלין יין מחבית לחבית ע"י שני קנים החלולים באלכסון ומניח ראשין המשופעים זה כנגד זה ונותן אחד מן הקנים בחבית ומוצץ בפיו בראש הקנה האחר מעט מן היין אליו ומסלק מפיו והיין יוצא כולו מאליו דיופי שתי פיות*: **ומטיפין מיארק לחולה** · °כלי הוא ופיו צר ושל מתכת הוא ומנוקב בתחתיתו נקבים נקבים דקין וממלא מים וסותם פיו העליון וכל זמן שפיו סתום אין המים יוצאין בנקבים התחתונים וכשרוצה נוטל פקק העליון והמים יוצאין בנקבים טיף אחר טיף ונותן כלי מתכת וכופהו תחתיו וקולן נשמע לחולה: **וקא בעי לאסתורי** · ע"י קול זה ומתיראין להקיצו בידים שמא יבעית וכיון דלהקיץ הוא לא בנעימה ובנחת נשמע שהרי קול נעים מרדימו והולך, אפ"ה לבריא לא: **וזמזומי** · ליגב"ש: **לא יספק** · ידיו על לבו: **יספוק** · כף אל כף: **ירקד** · ברגל להשמיע קול להבעית העופות: **שמא יטול צרור** · ויזרוק לרה"ר להבריח העופות: **משחקות באגוזים** · מגלגלן דרך דף ומכות זו את זו כדרך שמשחקות הנשים: **לאשווי גומות** · להכין דרך לגלגל האגוז: **בתפוחים** · נמי כה"ג: **אולודי קלא** · שהגלגל משמיע קול: **גזרה שמא ימלא לגינתו** · מתוך שממלאין בו בלא טורח אתי להשקות בו בגינתו וחורבתו בשבת:

תרו

לישמעינן צלצול קטן · אי צלצול אסור במדינה פריך שפיר לישמעינן צלצול דבמקדש מותר ובמדינה אסור אבל נראה לר"י דצלצול שרי במדינה וקשיא דאם כן מאי פריך ומפרש ר"י דפריך הכי דליתני במתניתין כהן שלקה באצבע כורך לו צלצול בין במקדש בין במדינה ואם להוציא דם כאן וכאן אסור:

דרש רבא חצר שנתקלקלה · הלכתא כדמסיק דלא ירדה לא בסל ולא בקופה אלא בשולי קופה שנשתברה ונשארו בה השוליים כדפירש בקונטרס אי נמי הופך הקופה ונותנה על שוליה דהיינו על ידי שינוי אבל ביד נראה לר"י דאסור:

הכי גרים בקונטרס אלא הא דאמר רב נשים המשחקות באגוזים כו' לאו משום אשויי גומות דאי לא תימא הכי כו' ותימה תרתי דרב למה לי ומיהו י"ל דחדא מכלל חברתה איתמר ור"ח גרס הכי אלא דאמר רב יהודה נשים המשחקות באגוזים כו' לאו דמשתמע קלא כי זמזומי פירוש שזורק אחד ומקבל אחד בהשמעת קול לאסור והדר קאמר ואלא הא דאמר רב יהודה נשים המשחקות בתפוחים כו' ומשני לא משום אשויי גומות והשתא תרי עובדי איסור אשמעינן, ומיהו אין למחות בנשים ותינוקות דמוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין פר"ח דהלכתא כעולא דאפילו קול שאינו של שיר אסור אף על גב דשני רבה כל הני תיובתא דאקשי ליה, אשינויי לא סמכינן ורב אלפס והר"ר יהודה בר ברזילי פסקו כרבה דרב אחא בר יעקב מתרץ אליביה וקאי אמימר נמי כוותיה דשרא למימלא בגילגולא במחוזא: **גזרה** שמא ימלא לגינתו ולחורבתו · מפרש רבינו תם דדוקא בגלגלים גדולים שממלאין הרבה מים ביחד שייך למיגזר אבל שלנו קטנים הם ולא גזרינן:

יצא

עין משפט נר מצוה

סח א ב מיי' פ"ו מהל' תמידין הלכה ג:

סט ג ד מיי' פכ"א מהלכות שבת הל' ד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שיג סעיף י:

ע ה מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה כד סמג שם טור ש"ע א"ח סימן שלח סעי' א:

עא ו שם סעיף ד:

עב ז מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה ג סמג שם טור ש"ע שם סעי' ה:

עג ח ט מיי' שם הלכה ה וטוש"ע שם סעיף ו:

רבינו חננאל

שלש על שלש חוצצות פחות מיכן אינן חוצצות נימא הא דרבא אמר רב חסדא פליגא אדר' יהודה בריה דר' חייא דאמר באצבע אפילו צלצול קטן חוצץ וחזינן כגון א) שלקה בשמאל אי נמי שלא במקום צורך עבודה בשלמא לר' יהודה בריה דר' חייא היינו דקתני במתני' גמי מכלל דחתיכת בגד חוצצת אלא לרבי (אחא) [יוחנן] ניתני צלצול קטן וכיוצא בו ופרקינן הא קא משמע לן דגמי מסי: **פיסקא** בוזקין מלח ע"ג כבש בשביל שלא יחליק · ורמינהי חצר שנתקלקלה בימות הגשמים מביא תבן (וממדה)[ומרדה] בה ב) תבן אין מלח לא ופרקינן אמאי לא בזיק תבן ע"ג הכבש משום דתבן לא מבטיל ליה וכיון דלא מבטיל ליה חוצץ ואשתכח דלא מסגי בכבש ואמרינן האי מלח היכי דמי אי דמבטיל ליה אשתכח דמוסיף על בנין · ואי לא מבטיל ליה הוי חציצה ופרקינן אין בוזקין המלח על הכבש אלא בהולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא והא מתניתא והקריב הכהן את הכל המזבחה זו הולכת אברים לכבש · ומדבעיא כהונה ש"מ עבודה היא ואוקימנא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא · האי דדרש רבא חצר שנתקלקלה מביא תבן ומרדה · וכשהוא מרדה אינו מרדה לא בסל ולא בקופה (ולא)[אלא] בשולי קופה: **מתני'** ממלאין מים מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת תנן בסוף מדות לשכת הגולה והגלגל נותן עליו [מים] ומשם מספקין מים לכל העזרה והגלגל הזה כשממלאין בו מוצא קול גדול · כדתנן מיריחו היו שומעין קול שעשה בן קטין מוכני לכיור וזה לא התירו אלא במקדש לפיכך כשראה עולא לאותו האיש שהקיש והכה הדלת בשבת והשמיע קול בהקשתו אמר ליתחיל גופיה דהוא גברא דקא מחלל שבתא וא"ל רבא לא אסרו השמעת קול עץ כי האי גוונא אלא למקיש ומשמיע קול של שיר בלבד איתיביה אביי מעלין בדייפין ומטיפין מאדק לחולה בשבת פי' להודיע שמותר לעלות יין מחבית בדייפי · פי' דייפי כגון מניקות שיש לה שני פיות ומכנים פיו האחד בחבית ושואב בכד ומעלה היין בכתו ויש פה אחר למעלה מזה פתח הדייף הנתון בפיו כמין דד שהיין בהגעתו לדד מקלח ויוצא ומקבלו בכלי אחר עד שמריק כל היין שבחבית פי' מטיפין מאדק שמעו כי הוא כלי העשוי ולועא כמין כוז נקוב בקרקעיתו נקבין דקין דקין ופיו צר ממלאין אותו מים וסותמין פיו כ"ז שפיו סתום אין המים שבתוכו שותתין מן הנקבים שבת הרוח מונע את המים וכשפותחין פיו ויכנס האויר דוחה את המשקה שבתוכו ומטיף טפה אחר טפה טפות דקות ונותנין תחתיו כלי נחושת כגון ספל וכיוצא בו · וכשנופלת טפה על הכלי משמעת את הקול טפה אחר טפה או כמין קול משורר · ואמרי' מאי לאו (להני מי יוזק) [הני מי ארק] שהתירו חכמים לחולה לאו בחולה הישן ומבקשים להקיצו ועושין לפניו זה הכלי כדי שיקיץ והנה לחולה בלבד התירו משום סכנה אבל לבריא כי האי גוונא אסיר שמוליד קול בשבת · וקשיא לרבה דאמר לא אסרו אלא בקול שיר בלבד · ופריק לא לעולם בחולה הניעור ורוצה שישן דמשתמע הללו טיפי דמטיפין מאדק כי ומזומי ג) · מיתיבי המשמר זרעים מפני העופות שלא ירדו ויפסידום מקשאן ומרלועין מפני החיות הרי

זה

מסורת הש"ס

[סוף מסכת מדות]

[חולין פח:]

רפ"ג מ"ו

[פסחים סה. חגיגה יא. יומא כז. זבחים יד: כד: מנחות י.]

[שבת סג: ושם נסמן]

כד"י אלעזר

[מו"ק י. ע"ש פירש"י]

הרי"ף והרא"ש גרסו רבא

[תוספתא שבת פ"ג]

*) [גי' הערוך מארק וכן העתיק הר"ש במ"ו פ"ב דכלים ובתוס' איתא מן הארק]

הגהות הב"ח

(א) גמרא לישמעינן צלצול קטן אגב כצ"ל ותיבת מילתא נמחק ור"ב לי' רש"י בפרק ב' דזבחים דף יט דכולא מסכתא באיסור שבת איירי ועיקר משום שבות נקט לה הלכך ל"ג מלתא אלא ה"ג [והאחר חסר ולא נודע כוונתו]:

פי' רש"י שבת פ: ד"ה אנדיפי

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ומטיפין וכו' כלי הוא · עי' מתני' פ"ב מ"ו דכלים:

א) גי' אחרת היה לו לרבינו ז"ל בכאן דר"י בר' דר"ח מיירי שלקה בימין במקום עבודה אמנם תמוה דא"כ גמי נמי וצ"ע . ב) [מדברי רבינו אלו נראה דל"ג בגמ' במקדש אין במדינה לא רק גרס תבן אין מלח לא] .
ג) עי' בערוך ערך דיופי:

רב נסים גאון

דפרקינן בשמאל לפי שהעבודה לא הותרה אלא בידו הימנית אבל בשמאלו לא כדתנינן התם (זבחים דף טו) קיבל בשמאל פסול: **בוזקין** מלחי מפזרין על הכבש של מזבח והתם במס' יומא (פ"ב דף כב) אמרו

---

* ות"ר גם צלצול קטן ודלא כר' יהודה בר' דר' חייא (עי' רש"י ד"ה שאני צלצול)

(אא) נראה לומר שמי שנוגה להוא"ד ר' יוחנן (שהתיר צלצול על אצבע כרבא) לא יספיק לומר בדברי רבא "שאני צלצול"

נושא
פיזור מלח על מטלח (הליכה) כדי שלא יחליק
1 - במקדש
2 - במדינה

נושא/מבנה
◇ שלבים בגרי' רבא בדין החלקת תבן על רצפת חצר שנתקלקלה בגשמים

נושא
השמעת קול בשבת
מבנה
△ 4 קושיות על רבה שאמר לא אסרו אלא קול של שיר
═ אמירות של ר' יהודה
⋈ 2 דוגמאות של משחקים

עין משפט
נר מצוה

עד א ב מיי' פ"ג מהל' ביאת מקדש הלכה כ :

עה ג מיי' פ"א מהל' מקואות הלכה ג :

עו ד מיי' פ"ה מהל' טומאת מת הל' ו :

עז ה מיי' פ"ג מהל' ביאת מקדש הל' טז:

מסורת
הש"ס

רש"ל מ"ז

תרו בה כיתנא, אסר להו: ומבאר הקר: ① מאי באר הקר אמר שמואל בור שהקרו עליה דברים והתירוה מיתיבי לא כל הבורות הקרות התירו אלא זו בלבד ואי אמרת שהקרו דברים עליה מאי זו בלבד ② אלא אמר רב נחמן בר יצחק באר מים חיים שנאמר °כהקיר ביר מימיה וגו' גופא לא כל הבורות הקרות התירו אלא זו בלבד, וכשעלו בני הגולה חנו עליה ונביאים שביניהן התירו להן ולא *נביאים שביניהן אלא מנהג אבותם בידיהם:

מתני' שרץ ~~שנמצא~~ במקדש כהן מוציאו בהמיינו שלא לשהות את הטומאה דברי רבי יוחנן בן ברוקה, רבי יהודה אומר ^א^בצבת של עץ שלא לרבות את הטומאה. ~~מהיכן מוציאין~~ אותו? מן ההיכל, ומן האולם, ומבין האולם ולמזבח דברי ר"ש בן ננס רבי עקיבא אומר ^ב^כל מקום שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת משם מוציאין אותו; *ושאר כל המקומות כופין עליו *פסכתר. רבי שמעון אומר מקום שהתירו לך חכמים, משלך נתנו לך, שלא התירו לך אלא משום שבות:

גמ' אמר רב טבי בר קיסנא אמר שמואל המכניס טמא שרץ למקדש חייב, *שרץ עצמו פטור, מאי טעמא אמר קרא °מזכר ועד נקבה תשלחו מי שיש לו טהרה במקוה יצא שרץ שאין לו טהרה, לימא מסייע ליה מזכר עד נקבה תשלחו *פרט לכלי חרש דברי רבי יוסי הגלילי מאי טעמא לאו משום *) ^ג^דלית ליה טהרה במקוה? לא, מי שנעשה אב הטומאה יצא ^ד^כלי חרס שאינו נעשה אב הטומאה, לימא כתנאי שרץ ~~שנמצא~~ במקדש כהן מוציאו בהמיינו שלא לשהות את הטומאה דברי רבי יוחנן בן ברוקה רבי יהודה אומר בצבת של עץ מוציאו שלא לרבות את הטומאה מאי לאו בהא קא מיפלגי דמאן דאמר שלא לשהות קסבר המכניס שרץ למקדש חייב ומ"ד שלא לרבות קסבר המכניס שרץ למקדש פטור. לא, דכולי עלמא חייב, והכא בהא קא מיפלגי מר סבר שהויי טומאה עדיף ומר סבר אפושי טומאה עדיף אלא בהני תנאי דתנן ~~מהיכן מוציאין~~ אותו כו' מאי לאו בהא קא מיפלגי דמאן דאמר מעזרה לא קסבר המכניס שרץ למקדש פטור ומאן דאמר מכולה עזרה קסבר חייב

אמר

תורה אור

ירמיה ו

במדבר ה

תרו בה כיתנא · שורין בו פשתן בחול ולית דגרסי בונתא כוסמין : **סרו** · שורין : **שהקרו עליה דברים** · כשעלו מן הגולה הוצרכו לה כדלקמן ונימנו והתירוה ובטלו תקנת השבות ממנה למלאות הימנה בגלגל ולא התירו אלא אותה לבדה, הקרו = לשון קריאה (ע"י מקרה) שהביאו (א)(בה) ראיות לדבריהם שיש בהן כח לעקור שבות מפני דוחקן : **מאי זו בלבד** · היאך יקראו לשאר בורות בור הקר הרי לא הוקרו דברים אלא על זו ומדקתני בור הקר פשיטא דההוא לחודיה קשרי : **אלא אמר רב נחמן בר יצחק** · ע"י שמים חיים היתה קרי ליה בור הקר = לשון מקור כמו כהקיר ביר מימיה כמו שמעין מקור (מימיה) הנובע מתחדש והולך ומוסיף תמיד כך הקרה רעתה : **ביר** · כמו באר : **נביאים שביניהם** · חגי זכריה ומלאכי: **מנהג אבותיהם** · בהותו הבור : **מתני' כהן מוציאו בהמיינו** · בשבת ולא חיים לטלטול דאין שבות במקדש. בהמיינו = באבנטו ואף על גב דמטמי ליה לאבנט שהוא קדוש הכי עדיף שלא לשהות את הטומאה בעזרה ולחזר אחר צבת של עץ שהיא פשוטי כלי עץ שאינה מקבלת טומאה, ובידיו לא נגע בה דלא ניטמי כהן גופיה הלכך בהמייט אוחזו דלא נגע ביה, ושרץ אינו מטמא במשא, והאבנט שמיטמא בשרץ אינו מטמא הכהן האוחזו דהוה ליה אבנט ראשון לטומאה והלכה רווחת היא בכל הש"ס שאין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה בלבד וגם במקרא לא מצינו טומאה לכלים ולאדם אלא מן השרץ והנבלה וכיוצא בהן שהוא אב הטומאה אבל ראשון לטומאה מטמא אוכלין ומשקין כדכתיב (ויקרא יא) וכל כלי חרש אשר יפול מהם וגו' דהוה ליה כלי חרס ראשון לטומאה מכיון שנתלה שרץ באוירו ואף על פי שלא נגע והכלי חוזר ומטמא מה שבתוכו יכול אם (ג) כלים היו בתוכו יטמאו מחמת כלי ראשון תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא וסמיך ליה מכל האוכל אשר יאכל אוכלין ומשקין מקבלין טומאה מחמת הכלי ואין כלי אחר מיטמא מחמתו בשלהי הכל שוחטין : **בצבת של עץ** · שהיא פשוטי כלי עץ : **שלא לרבות את הטומאה** · לטמא האבנט ונוח לו להשהותו שם ולחזור אחרי הצבת מלרבות הטומאה : **מהיכן מוציאין אותו** · בשבת : **מן ההיכל ומן האולם** · אבל בעזרה אם נמצא שם מכסהו בסיר ומניחו עד שתחשך : **כל מקום שחייבין על זדונו כרת** · אם יכנס לו בטומאה דהיינו כולה עזרה : **ושאר כל מקומות** · למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה : לבן ננס כולה עזרה לרבי עקיבא לשכות : **כופין עליו פסכתר** · סיר של נחשת לכסותו עד שתחשך למוצ"ש · סירותיו מתרגמינן פסכתרוותיה (שמות כז) : **ר"ש אומר** · מפרש בגמרא אהיכא קאי : **משלך נתנו לך** · כדמפרש בגמרא :

גמ' המכניס טמא שרץ · כלי שנטמא בשרץ : **חייב** · חטאת בשוגג[א] וכרת על זדונו משום כי את מקדש ה' טמא (במדבר יט) : **מזכר עד נקבה תשלחו** · במקדש קאי כדכתיב בסיפיה ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שוכן בתוכם דומיא דזכר ונקבה = אדם שיש לו טהרה בטבילה : **פרט לכלי חרס** · טמא שאם הכניסו למקדש פטור : **דאין לו טהרה** · *דכתיב (ויקרא יא) ואותו תשברו שאין לו טהרה אלא בשבירתו : **לא** · לעולם אימא לך המכניס שרץ חייב וטעמא דכלי חרס משום שאינו ראוי למדרס ולהיותו אב הטומאה (מי שנעשה אב הטומאה) דבעינן דומיא דזכר ונקבה = פעמים שהוא אב הטומאה כגון זב וזבה וטמא מת וכן הכלים נמי הואיל וראוין ליעשות אב הטומאה כגון זכר ונקבה כגון כלי שהוא ראוי למדרס ולמושב הזב הוי אב הטומאה ע"י מדרס של זב ומטמאין אדם וכלים כדכתיב (ויקרא טו) והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב יטמא המכניסן למקדש אפילו כשהן ראשונים כגון שנטמאו במגע הזב או נגעו במדרס הזב או בשאר אבות הטומאה חייב, יצא כלי חרס שאינו נעשה אב הטומאה שאין לך כלי נעשה אב הטומאה לטמא אדם או כלי אלא מדרס הזב כדפרישית לעיל או מגע המת, דמת = אבי אבות הטומאה כדכתיב בזאת חקת בכלי או באדם שנגע במת וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת תטמא עד הערב פי' נפש הנוגעת בו בטמא זה שנטמא במת תטמא עד הערב והא לא מצית למימר דהאי והנפש הנוגעת בנוגע במת עצמו קאמר דא"כ טומאת שבעה איבעיא ליה אלא טמא מת אב הטומאה משוי ליה קרא לטמא אדם הלכך כלי חרס אינו נעשה אב הטומאה כלל דלמדרס לא חזי משום דנשבר ותניא בהדיא בפרק רבי עקיבא במסכת שבת (דף פד.) מדרס כלי חרס טהור וע"י מגע נמי לא הוי אב הטומאה דכתיב לעיל מההוא קרא וחטאו ביום השלישי וגו' וכל אשר יגע בו הטמא וגו' כל היכא דקרינן ביה וחטאו דיש לו טהרה בטבילה קרינן ביה והנפש הנוגעת תטמא וכל היכא דלא קרינן ביה וחטאו לא קרינן ביה והנפש הנוגעת: **מאן דאמר שלא לשהות קסבר** · שרץ טעון שילוח מדאורייתא הלכך לא מידחי מקמי רבוי הטומאה דאבנט : המכניס שרץ גרסינן : **שהויי** (ג) **עדיף** · מאפושי טומאה דהא אבנט נמי מידי דקדש הוא : **מאי לאו בהא קא מיפלגי דמאן דאמר מעזרה לא** · מפקינן ליה בשבת : **קסבר המכניס שרץ למקדש פטור** · דלא בעינן שילוח מדאורייתא הלכך לא מדחיא שבות מקמיה, ומהיכל ומאולם הוא דמפקינן ליה משום כבוד שכינה לא העמידו חכמים דבריהם:

אמר

יצא כלי חרס שאין נעשה אב הטומאה · פירש בקונטרס דלמדרס לא חזי וגבי טומאת מת כתיב (במדבר יט) וחטאו ביום השביעי וכלי חרס לאו בר חיטוי הוא דכתיב (ויקרא יא) ואותו תשברו :

לא דכולי עלמא חייב · ושמואל דאמר פטור אית ליה דתנאי היא וסבירא ליה כמ"ד פטור ור"ח גרס דכולי עלמא פטור וקשיא לפי' דמאי טעמא דמאן דאמר בהמייט הא בהמייט איכא איסורא דאורייתא להשהותו במקדש דהא אית ליה טהרה במקוה ובשרץ ליכא איסורא דאורייתא דלית ליה טהרה במקוה לכך נראה גירסת הקונטרס עיקר :

אמר

רבינו חננאל

זה משמר כדרכו הולך ובלבד שלא יספק ולא יספח ולא ירקד כדרך שעושה בחול אמאי קאסר להו משום דאולודי קלא אסיר · ופירק רב אחא בר יעקב אליבא דרבה לא אסרו משום אולודי קלא אלא גזירה שמא יטול צרור ויזרוק עליהן ואלא הא דאמר רב יהודה משמיה דרב נשים משחקות באגוזים אסיר להו דאולודי קלא אסיר ופריק לא *) אלא משום דמשתמע קלא דאגוזים כי זמוזמי ואלא הא דאמר רב יהודה אמר שמואל נשים משחקות בתפוחים אסור התם מאי אולודי קלא איכא ופריק התם משום דלמא אתי לאשווי גומות וכיון שמשחקות ומושכות התפוחים בארץ גזירה שמא כשהן מושכות התפוחים אצלן יש נקב בקרקע ומתמלא · ת"ש ממלאין מים מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת · במקדש אין במדינה לא · מ"ט לאו משום דאולודי קלא בשבת אסור · ופריק לא גזירה שמא ימלא לגינתו ולחורבתו ואע"ג דשני רבה כל הני תיובתא דמקשי עליה אשינויי לא סמכינן ולא דחינן לשמועה דעולא אמימר שרא למימלא בגילגלא במחוזא אמר טעמא מאי אסרו במדינה שמא ימלא לגינתו ולחורבתו הכא לא גינה ולא חורבה איכא כיון דחזא דקא תרו כינתי פי' ממלאין מים ושורין מים לעשות ממנו בגדי [אסר להו] · וממלאין מים מבור הקר ביום טוב מאי בור הקר אמר רב יהודה אמר שמואל בור שחקרו עליה נביאים והתירוה ונדחו דבריו ופירש רב נחמן בור מים חיים כדכתיב כהקיר ביר מימיה כן הקרה רעתה· גופא לא כל בורות חקירות התירו אלא זו בלבד וכשעלו בני הגולה חנו עליה והתירוה ולא נביאים שביניהם התירוה להן אלא מנהג אבותיהם בידיהם : ירושלמי לא כל בורות הקירות התירו שהיו ממלאין מהן בגלגל אלא אותה הבאר שהיו עליה בלבד: מתני' שרץ שנמצא במקדש כהן מוציאו בהמיינו שלא לשהות את הטומאה דברי ר' יוחנן בן ברוקה ר' יהודה אומר בצבת של עץ שלא לרבות את הטומאה: אמר רב טבי בר קיסנא אמר שמואל

המכניס טמא שרץ במקדש חייב שרץ עצמו פטור שנאמר מזכר ועד נקבה תשלחו · פרט לכלי חרש דברי ר' יוסי הגלילי · מ"ט לאו משום דלית טהרה לכלי חרש במקוה ודחינן לא מ"ט דר' יוסי הגלילי מי שנעשה אב הטומאה יצא כלי חרש שאינו עושה אב הטומאה אבל השרץ הנה הוא אב הטומאה · לימא כתנאי שרץ שנמצא במקדש כהן מוציאו בהמיינו דברי ר' יוחנן בן ברוקה [illegible] ור' יהודה אומר בצבת של עץ שלא לרבות את הטומאה [illegible] קסבר המכניס שרץ במקדש פטור [illegible] מאי לאו בהא [illegible]

*) עי' תוס' [illegible]

הגהות
הב"ח

(א) רש"י ד"ה שהקרו וכו' לשון קריאה שהביאו ראיות כצ"ל ות"ב על ידי מקרה ותיבת בה נמחק: (ב) ד"ה כהן וכו' יכול אם היו כלים בתוכו: (ג) ד"ה שהויי טומאה עדיף :

ס"א הם התירו

תמיד לג:

[גי' הערוך פספסתר ומביא ראיה מן התרגום ע"ש] * [עי' תוס' סוטה כט: ד"ה לא ותוספות מנחות נה: ד"ה אין ותוס' כת: ד"ה פרס] *) [שבת פד.]

הגהות
הגר"א

[א] רש"י ד"ה חייב חטאת בשוגג כו'. נ"ב הוא פ"ס דבדיא אמרי' בתורת כהנים (פ' ח"מ) דאינו אלא [חייב מלקות] בארבעים והביאו רש"י בעצמו (שם יז פו) וכ"כ הרמב"ם בפ"ג מהלכות ביאת המקדש וכ"ה בירושלמי [נזיר פרק ג']

[עיין פרש"י שבת פד. ד"ה לאפוקי]

גליון
הש"ס

רש"י ד"ה חייב חטאת בשוגג · עיין תו"ס רפ"ד דנדה ד"ה ואין חייבין :

נושא
מהו באר
הקר

נושא
מבנה
הוצאות שרץ
מן המקדש

נושא
הכנסת טמאו
למקדש

מבנה
ב' נסיונות
לדמות דינו
של רב טבי בר
קיסנא

רב נסים גאון

ממאי דהאי בזק מידי דמיבדרי הוא : ר' עקיבא אומר מקום שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת משם מוציאין אותו · בתחילת משנת טהרות (כלים פרק א מ"ח) שנינו עזרת ישראל מקודשת ממנה שאין מחוסר כפורים נכנס לשם וחייבין עליה חטאת [illegible] (שם) [illegible] ותניא (שם) משערי ניקנור ולפנים מחנה שכינה והן הן קלעים שבמדבר : יצא כלי חרש שאין נעשה אב הטומאה [illegible] נזיקין (ב"ק דף ב) ותניא בתורת כהנים [illegible]

מטמאין באויר כלי חרש [illegible] ובפרק אור לארבעה עשר (פסחים דף כ) אמרינן [illegible] שרץ שמטמא את המשכן ומשכן מטמא את הכלי [illegible] (הלכה ז) [illegible]

זעיקר